

Vredništvo:
na Travnika št. 277. I. nadst. (ono
skrbí tudi za razpošiljanje lista).

Prejemajo se za plačilo vsakega
odnosa (tudi v neprofitnem jeziku).

Plača se za vsako pošiljano vrsto 5
sold, če se oglasilo samo enkrat na-
tisoč, če dvakrat, 8 sold., če trikrat,
10 s. v. a. — Povrh tega še vsak
krat 50 s. za štampilj.

V Gorici, v petek 6. Avgusta 1869.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 31.

Izhaja vsak petek.

Velja po pošti pošiljana za celo leto
3. gold., za pol leta 1. gold. 40 s., za
četrt leta 30 s. Kdor sam po-nje po-
šilja, plača za celo leto, samo 2 g. 80
s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.
Naročila pisna in rešila se naj
za pošiljanje vredništva.
Posamni listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnici K. Sehar-Jevi na Travn-
ku po 5 soldov.

Razmejitve županij

po farah ali duhovnijah.

„Kärnthner-Blatt“ (št. 29 od 22 jul t. l.) navaja
to-le besedo iz Vinc. Rizzi ovc „deutsche Monatschrift“:
„Kolkor mi vemo, niso občine v nobeni drugi državi
na svetu na drugi podlagi uravnave, nego na podlagi
cerkvene soseske (t. j. fare ali duhovnije)“ in pravi, da
on („K. Bl.“) je nepogojno za občine po farah (Pfarra-
gemeinden). To mnenje in zahtevanje podpira z nasled-
njimi razlogi:

„Fara (duhovnija) je život, ki ima verski namen.
Farani imajo svojo skupno faro cerkev, hodijo k skup-
ni službi Božji, imajo skupnega duhovnega predstoj-
nika; imajo tedaj priložnost spoznavati se in se po več-
kratnem občeni drugi drugemu tako privadijo, da se imajo
za sosede. Tako nastane tisto prirodnó razmerje far-
nov med seboj, da se čutijo, kakor en život, in da jim
dó težko, če se kak posamezen ud od njih loči. In fa-
rani, ki jih taka vez bratovstva in sosesva veže, ne
bi lahko tudi v županijo združeni skup živeli? Ko so
se sedanje občine uravnale (pisatelj govori o občinah
na Koroškem Vr.), so se farne soseske posilno trgale
in ločevale, tako, da so je kaka fara na 2, 3 in še
več katastralnih občin razdelila. Je bilo li to nenaturno
ločenje in razvlačenje pametno? Kar je v političkih in
cerkvenih zadevah že stoletja in stoletja združeno, osta-
no lahko združeno tudi v županiji, ki se ima na novo
uravnati.

Drugi razlog so šola in dobrotne naprave, ki so
v fari. Imamo postavbo, da se mora v vsaki fari šola
ustanoviti. Farne šole so tudi občinske šole; občina mo-
ra za šolo skladati in učitelja preskrbovati. Denimo, da
bi se mogli stroški za šolo in plača učiteljeva sklada-
ti po dokladih na davke porazdeljenih na vse farane:
če je fara v več katastralnih občin razdrobljena, kake
neprilichnosti ne nastanejo po tem! Učitelj mora tekati
od enega župana do drugega in prositi in beračiti, naj
bi bili župani tako dobri, da bi šolske stroške od šol-
ske občine, oziroma farne občine, polirjali. To opravilo
opravlja pa, kakor skušnja kaže, redko kedaj kateri žu-
pan, ker mu prizadeva mnogo dela in truda, ker se
morajo šolski stroški na vsak oddelek vseh tistih far,
ki segajo v njegov županijski okraj in v katerih so šol-
e, posebej porazdeliti.

Ravno tako je tudi s preskrbovanjem občinskih
ubozih. Navadno se seže, kedar gro za prevlečenje ali
podpiranje kakega ubozega, narpred po dotičnem za-
logu ali po preskrbovalnici ubogih in potle še le pride na
vrsto občina sama. Ubogi poda svojo prošnjo za pod-

poro narpred fajmoštru; fajmošter, če mu sam nima s
čim pomagati, zavrne ga na župana, in tó nastanejo
marsiktere zmešnjave in mnogoteri razpori. Župan več-
krat ubozoga še ne pozna no, in ga pošlje k fajmoštru
nazaj, rekoč, da on ne more za zdaj nič za nj storiti,
dokler ne ve, ali revež res k občini spada, ali ne. Faj-
mošter mora še le pozvedavati, v katero izmed raznih žu-
panij, na ktere je njegova fara razkosljana, ta ubožec
spada. Ko bi bil ves farni okraj eni sami županiji
vdružen, bi podpora potrebni ubogi, katerih ni moč iz
dotične naprave za ubogo preskrbeti, tem lažje iz ob-
činske denarnice kaj podpore dobili, župan bi jim jo
ne mogel tako lahko odreči, kajti ubožec ima pravico
biti preskrbljen v tisti farni občini, v katero spada, ker
vsa ta občina v občinsko denarnico občinske davke
plačuje. Ko bi se tedaj cele fare (duhovnije) in ne le
posamni njih kosi ali odlomki v političke občine (žu-
panije) vdružili, dale bi se vse zadeve ubozih po po-
razumenju in posredovanju fajmoštrov in županov veliko
bolje in lažje uravnati, da bi bili pravi in resnično po-
trebni ubogi pri dotičnih občinah bolje preskrbljeni,
nego zdaj. (Konec prih.)

Vsled nove uravnave

šolskih oblastnj

priobčeni pastirski list prevz. kneza-nadškota

Goriškega se glasi dalje tako-le:

(Konec.)

„V redu očitne službe Božje, podučevanja vernih
itd., ki ga je priobčil naš prednik srečnega spomina,
škof Jožef dne 4. junija 1819, katerega naj bi se č.
nadškofijska duhovščina natančno držala, je pod na-
slovom „Dolžnosti in pravice gg. dekanov“ gg. deka-
nom med drugim zapovedano, da naj vsako leto vse
fare in duhovnije v svoji dekaniji vsaj enkrat obiščejo
in skrbno pozvejo, kakšni so duhovni, ki pri vsaki
cerkvi služijo, ali se zapovedanega reda službe Božje
držé, ali skrbé za bolne, uboge in za podučevanje mla-
dine v šoli, ali zunaj šole. Kedar gg. dekan dekanijo
obiskujejo, naj ne pozabijo, šolsko mladino iz kr-
ščanskega nauka izpraševati, naj si dajo naznaniti, ka-
ko kaj šolska mladina k službi Božji hodi, kako je
njeno obnašanje, kako se obnašajo učitelji; vse to naj
zvesto na posebno polo zapišejo in škofijskemu or-
dinariatu pošljejo. Fajmoštri, kurati in vikarji so rojeni
udje ravnateljstva domače šole; kakor taki bodo na v-
so moč šolski napredek pospeševali. Njih dolžnost je,
šolsko mladino v krščanskem nauku neutrudljivo po-
dučevati, pravnost njeno gojiti, in s pastirsko gorečnostjo
siliti na to, da bodo hodili učenci o pravem času h
službi Božji ter da bodo prejimali sv. sakramente. Ako
pri učiteljih kaj zapazijo, kar je veri ali pravnosti na-
sproti, naj skrbé, da se take pomanjkljivosti po pred-
stojnikih pokarajo.

Dandanašnji je navada, malo da ne vsakoršno
socialno (družbinsko) zlo, bodi si resnično ali izmišlje-
no, katoliški duhovščini na rož zarezavati. Kdo se ne
spominja, kako se je vpilo proti duhovščini, kedar je
šlo za ločenje šole od cerkve?

Kar se tiče Goriške škofije, reklo se je—kakor
beremo v časnikih—unidan, ko se je deželno šolsko
svetovavstvo pričelo,—da je pri nas javni poduk sko-
raj čisto zapuščeno polje. To trjenje je prenapeto, celó
ne prav resnično. Kajti v Goriški škofiji imamo mnogo
rednih farnih šol, ktere imajo potrjene učitelje. Res je,
da v nekterih, posebej gorskih krajih rednih šol ni,
ali njih pomanjkanje dopolnjuje duhovščina s svojimi
pomočnimi šolami (šolami za silo) in to za majhno
podpore, sem ter tje celó brez vse denarne pomoči.

Da je pa malo šol je li tega duhovščina kriva?

Podlistek.

Navdušenost.

V žilah je slavjanska kri,
Duh slavjanski me živi;
Slavi bijo le srce,
Moje posmi njoj done.

Slavi jaz z'ata ne dam,
Rojen revež ga nimám;
Djanje kaže ko cekin,
Slave vreden kdo je sin.

Sprejmi mati Slava,
Dala kar narava:
Srce naj in glava
Tvoje vedno bol

Tebi le živeti,
Zá-to čem nmreti;
Vso za te trpeti,
Zdaj, vselej, voljno!

F. Peršič.

Ustanavljanje in zalaganje šol je bilo tudi dosihmal po vsem od občin in svetnih oblastnih odvisno.

Nadškofski konzistorij je postal dejelni vladni vna-ko leto obširno poročalo o stanju ljudskih šol, v katerem so se pridno opazovale pomanjkljivosti, ki so se po šolah nahajale; zlasti to se je očitalo, da je premalo rednih šol, in da so otroci v obiskovanju učilnice zanikerni. Ali to je bilo Šisfovo delo.

Novo šolske oblasti, ko bodo začele zapuščenno polje obdelovati, bodo imele marsikake težave premagati. Vkljub temu smemo upati, da se število šol pomnoži in da se materialni in didaktični njih stan zboljša. Medtem vabimo čit. dušne pastirje, kateri so se do sedaj s pomočnimi šolami trudili, naj bi skljub ne-hvalečnosti za brezplačno delovanje tudi še na dalje za-šilo v šoli učili, dokler se v njih kraju sedaj šola ne napravi. Podučevanje mladine je tako važno, da bi ga morali vsi radev pospeševati, tudi ko bi nobena oblast-va za to ne marala.

Kajti ni skorj mogoče, mladino v cerkvenih vednostih temeljito podučevati, če brati ne zna. Kdor zna brati, bere lahko katehizem, molitvene bukve itd. Gotovo ne bi bilo to preozirno, ko bi se dala cerkvena zapoved, da naj se nihče k prvemu sv. obhajilu ne pusti, če ne zna brati, in če ni, kakor se samo po sebi razume, v krščanskem nauku radosti podučeni. Želimo, da bi si č. duhovščina ta namen postavila in to tako koristno stvar na vso moč pospeševala.

Č) napravljajući novih šol, bode treba posebno dvojce težav premagati: nezadostno število sposobnih učiteljev in njih plačo. Nekaj dohodkov so dobivali do sihmal učitelji od tód, da so bili oglarji in cerkveniki. Noveji premarjaveci šolstva menijo, da se ta taka opravila za učitelje ne spodobijo.

Če se to zgodi (da se namreč učitelji cerkvene službe odpovedó), razumé se lahko, da se omenjeni cerkveni dohodki od učiteljeve plače odbijeja, in to po znanem galsu: Plača se dá za delo (beneficium propter officium.)

Dano v Gorici, dne 24. julija 1869.

Andrej L. r.
kn. nadškof.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogorska država.

Krakov. Preiskava v zadevi karmelitanke Barba-re Ubrik-ovke bo neki že v kratkem dogazana. Hrup po časnikih se je nekako nlegel. Ne, kakor da ne bi bili katoličanstva, ali bolje véstnu sploh sovratni listi svoje dolžnosti storili: — storili so jo v polni meri, ker so krog Krakovske dogodbe še cel venec iz enakih smrdljivih evetih spleтали — pa ne splešli. Prinašali so, namreč, iz še drugih galških mest, iz Prage, z Dunaja in iz nekterih samostanov na Ogerskem enakih pohujljivih sporočil, kakor uni teden iz Kra-kova, toda se je nazadnje pokazalo, da je bilo vse od konca do kraja hudobno izmišljeno v namen, da so ljudi zoper duhovne redovnike (samostane) ščurali. Dosegli so orajavci in šantarci vendar le toliko, da so komisije, posebno v Pragi, neke redovne liste preiskale, pa, se ve da, nikjer nič nepostavnega našle. In vendar smemo reči, da nima hrup tistega sežaja, ka-koršnega smo pričakovali. — Kar se tiče Barb. Ubri-kovke v bolnišnici v Kr., je nje stan zmiraj enak. — Spovednik, ki je — kakor smo enkrat rekli — na naglem umrl, ni sedanjí spovednik, ampak njegov prednik (karmelitan v Črni). Brat njegov pa zdaj raz-glaša, da ni umrl na naglem, ampak po dalji bolezni. Pokazalo se je že tudi, da ni bilo nikaka taka skriv-nost to, da so imele karmelitanke na Ve-oli eno sestro zaradi neke nenavadne norosti in pohujljivega govor-jenja zaprto; vedela sta to zdravnik, poslednji in njo-gov prednik, vedela jo žlahta Barbarina, vedela sta spovednika in druge osebe, pa se ni to menda niko-mur tako čudno in strašno zdelo, da nunc svojo ne-srečno tovaršico raji doma v samostanu shranjeno imajo, ko da bi jo izročile v norišnico, ččá, da saj se tudi v privatnih družinah večkrat take sorte bolniki doma oskrbujejo. Bodi kakor koli, gotovo ni še, da so karmelitanke res takega strašnega hudodelstva kri-

vo, kakor bi se bilo dalo po undanjem časniškem hrupu soditi. S tem pa smemo reči, da se niso odgo-vorne prednice v samostanu v ničemur pregrebile; pre-grešile so se počno v tem, da so Barbaro preveč za-nemarile, da so kolikor toliko njeno bolezen brez po-trebe zaubiti preveč prikrivale; krivo so neumerne veli-kega pohujšanja, ki je po hudobnih časnikih in jezikih zaradi Ubrik-ovke po svetu nastalo. — G. minister Giskra je zankzal voditelju namestništva galškega, naj bi sam preudaril, pa tudi porazumel se s škofom v Krakovu, ali ne bi bilo bolje, da bi se klošter na Ve-oli odpravil. Še najjeste pa se zdi ministru, odtegniti nuncam tistih 1800 gld., ki jih dobivajo iz državne kase! In to piše m. Giskra še popred, ko je sedanjaka preiskava končana!! Da so časniki svojo gonjbo ko-likor toliko ustavili, prihaja brk ko ne od tod, ker vi-dijo, da so predalet čez cilj ustrelili; da odpravo sa-mostanov tirjati, bi bilo ustavo podirati; v konkordati iz nova zdaj vitati, so jim zdi zaubiti — predolgočasno.

Iz Praga 31. julija popoldne je bil pogreb slav-nega češkega učnjaka in narodnjaka *Dr. E. P. Parkinš* a. P. je rojen blizu Latomerio l. 1787. Imé njegovo so odlično svetli na nebu naroznanske, posebno zdravni-ške vednosti. Nekaj časa je bil P. pijarist, potle je šel na vacuilišče, postal doktor in prišel za profesorja narpopred v Vratislavo, pozneje na vacuilišče v Pra-go, kjer je ustanovil fiziološki institut. Od leta 1849 je učil v češkem jeziku. Gojil je tudi slovanske jezike in poezijo. Bil je častni ud brezštolvilnih učenih dru-štev; tudi naša „slov. Matice“ častni ud je bil. Leta 1861 ga je izvolil narod. češki za dek. poslanca. — Po-greb njegov je bil naj veličastnejši, kar jih je še mnogo let sem Praga videla. Od vseh društev po Češkem in iz vseh mest so prišli poslanci izkazati mu poslednjo čast. Vse ulice, koder je šel spreved so bile mrtnško okinčane, gaze sve ilnice so v znamenje žalosti gorele. 300 pevcev mnogih pevskih društev ma je pelo nad-grobniico. Da, Čehi znajo svoje velike moze slaviti!

S Štajarskega. V Celji bo prihodnjo nedeljo, 8. avgusta, nemški tabor — „Verfassungstag“ —. Že pred nekimi meseci so napravili Nemci prvi svoj shod na juž-nem Štajarskem v Slovenski Bistrici; zdaj so segli za par korakov dalje doli. Namen teh shodov je: ustiti se v ustavoljubnostjo, podirati Slovencev to, kar so na raznih taborjih sklenili in posebno, kar se tiče edino Slovenije in odcepjenja spodnjega Štajarskega od zgornjega, nemškega. Po razgovorih na teh shodih mi-slijo Nemci štajarske Slovence razdvojiti in vsaj ne-ktere na svojo stran spraviti.

Kar jim je v Sl. Bistrici spodletelo, so namenili zdaj v Celji poskusiti. Ali Slovenci niso držali kričem rok. Napravili so uni dan-le v okolici Celjaki pogovor, ter sklenili, vdeletiti se nemškega shoda (kajti shod je očiten in se ga lahko vsak vdeleti); odločili so se tudi svoje govornike. Kam merijo Slovenci? To je jas-no: Oni ne hočejo v tako obilnem številu zbrati, da jih bo večina, da o glasovanjih Nemce premagajo in jim tako vse točke njih programa poderejo, ves njih načrt prekrizajo. Vzen bo nedeljski shod, da morda še nobeden slov. tabor ne tako.

Iz Ljubljane. Za deželnega poslanca za okolico Ljubljansko in Vrbanški okraj je izvoljen od društva „Slovenije“ priporočeni kandidat g. Franc Kotnik in sicer s 73 glasovi. Njegov protikandidat je bil okraj-ni glavar Pajk, dobil je — tri glase! To je vpliv „Tag-blattovcev“ v deželi!

Tudi o volitvah za *kupčijsko-občinskijsko zbornico* je narodna stranka vsajano zmagala. Po „Sloveniji“ za ugovski oddelek priporočani narodni močje so prejeli po 168 glasov, konstitucionalci le po 67, — za občinskijski oddelek priporočani narodni po 3140, konstitu-cionalci le po 765; za rudarski odelek je bil baron Mih. Zois enoglasno izvoljen. Slava volilcem!

Dijaki Dunajkega in Graškega vacuilišča na-pravijo tudi letos v Ljubljani 4. sept. shod. Na dnevni red so postavili te le točke:

1. Razgovor o slovenskem vacuilišču v Ljubljani;
2. razgovor o upravljanju, ki se slovenske močje naj prevzamejo Slovenci za vso slovenost;

3. tira se stolica za slovensko jezik na graškem vsednišču;
4. razgovor ob osnovi in programu slovenske omladine.

— *Slika Vižmarkega tabora s podobami govornikov* je kaj umetno naredil fotograf g. E. Pogorelec. Cena krasni podobi je 1 gold.

Iz Trsta V 29 listu. „Dom.“ smo povedali, da je imel biti v Borani dvorani že uno nedeljo, 25. jul, prvi občni zbor novoustanovljenega „katoliškega društva za Trst in okolico Tržaško.“ Borana dvorana je bila menda društvu že obečana, ali, ko je bila brezbožna stranka, ki hoče zdaj Trstu s strašenjem zapovedovati, to zvedela, začela je groziti in dvorana se je društvu odrekla. Tudi v neki gostilnici ni hotel gospodar dvorane katoliškim zbornikom prepustiti. Tako daleč smo prišli že v Trstu! Tako predrzno se upajo svobodni-selniki ljudi strahovati! Ker ni bilo moč dobiti drugega primerne prostora za zborovanje, ponudil je v zvišeni g. škof, dr. Jernej Legat, svoje stanovanje. Zbor ni bil 25. julija, ampak še le zadujo preteklo nedeljo, 1. avgusta, pa ne brez demonstracij in nagajanja od strani brezbožnežev in podštantne drhali. „Včeraj“ — tako piše „Osserv. Tr.“ od 2j8 — „proti 4 ur. popoldne se je zbiralo vse polno ljudi različne podobe povsod okoli blizo Lipskega trga ali škofovega poslopja, kjer je imelo katoliško društvo imeti svoj prvi občni zbor. Ko so se prikazali družniki, ki so hoteli iti v škofijo, se je zaslišalo žvižganje in glasno zabavljanje. To nepostavno obnašanje je primoralo nekatere oddelke civilnih policijskih stražnikov, da so zbrani množici v in pred kapucinsko kavarno zapovedali, naj bi nikar ne sramotila memogredočih ljudi. Odgovor tej zapovedi je bil, da so zdajci prve civilne stražnike s pestmi dobro nabili. Ti so svoje razžalivce zgrabili in izročili tistemu oddelku vojaške policije, kateri je bil priteklo tje, kakor hitro se je bilo zvedelo, kaj so pri škofiji godi. Na to je policija ulico iztrebila in skozi nekaj časa je bilo spet moč memo hoditi. — Ker so se ljudje pri kapucinski kavarni in bližnji krčmi Tobin-ovi še zmiraj zbirali, dali ste se zapreti oboje, in policija je pazila, da je bila ulica pred škofijo občenju odprta; med tem pa je zasačila mnoge osebe, ktere so si, bodi stem, da so se policiji vstavljale, ali ljudi ščuvale, prizadovale ubraniti, kar je ona zaukazala in storila za vzdrževanje redu. — Ko so prišli po 6. uri Nj. ekse. g. škof Jern. Legat in z njim za predsednika izvoljeni gosp. podmaršal grof Marenzi, kanoniki in cela vrsta družnikov *) iz škofije in so hoteli v bližnjo cerkev starega sv. Antona iti, bila je gnječa na ulici, da ni bilo moč hoditi. Kakor je navadno, bilo je nar več radovednežev in ti so se vedeli kakor si budi kratkočasiti; kajti ni ga bilo celó nikakega vzroka za demonstriranje ali shajanje. Nekteri šuntavci in mnogi radovedni so ostali onde, dokler ni bilo vsega konca. Vjetih je okoli 30 oseb; enega, ki je hotel ubežati, lovila je policija po vsi pravici v neko hišo, in nek drugi, ki je bil policiji ušel, se je držal župana dr. Maksimilijana d'Angel-a, kateri je nagovarjal okolistoječe, da naj se razidejo. Trinajst izmed vjetih je bilo izpuščenih koj tisto noč in danes zjutraj; drugi se zaslišujejo. Obžalovati moramo, da je bil en policijski stražnik ranjen na očesu med ravnanjem pri kapuc. kavarni in da je padel na nekega ubozega dečka iz III. nadstropja en krožnik, ki je bil namenjen na glavo kakemu policaju blizo njega. **) — Danas so v Tergesteju z žvižganjem in kričanjem zemljiškega mešetarja g. Bassi a, že starega moža, prisilili, da je moral oditi, ker je bil izvoljen za enega 30 ravnateljev katoliškega društva ***). — Tega sporočila — pravi h koncu „Oss.“ — ne

*) „Katoliška družba“ šteje le 2000 družnikov. V nedeljo se jih je udeležilo zboru 450. Telegrafovalo se je papežu, da se je zbor ustanovil in prosilo za Njegov blagoslov.

**) Drugi dan, 3. t. m., je imelo mestno starišstvo po zahtevanju dr. Picciola-a in 20 starih izredno sejo, h kateri je prišlo 28 starih. Ceu komisar je bil dvojni svetovalec g. Fiedler. Sklenilo se je, podati g. voditelju namestništva razlozbo nedeljskih dogodkov, v kateri se 1.) trdi, da je vlada katoliško društvo preveč podpirala in se pregrešila zoper liberalne državne principe, 2.) da so se policijski organi do nagajavcev in sploh gledavcev nepostavno obnašali. Več prihodnjic (Var. kakor tam meseca julija Tr.).

**) Dr. K. Bassi razglasi v „Oss. Tr.“, da on ni bil nikdar odburnik katol. družbe; v nedeljo že ob 11 1/2 u. da se je odpeljal na svoje posestvo pri Škedenjem in se vrnil v mesto še le ob 8 1/2 u. zvečer.

moremo bolje skleniti, ko s tem, da potrdimo tudi mi politični uk, ki ga je razglasil pretekli petek „Cittadino“, kateri noče nič vedeti „od samovoljnosti“, krivice in posilstosti tudi proti katoličanom ne, kateri mislijo zborovati v škofiji. Spoštujmo — pravi „Citt.“ svojim prijateljem — „spoštujmo svobodo vseh, če hočemo, da se bode spoštovala naša svoboda, in ne zapuščajmo nikdar postavno poti.“

— Razglas — v ital. in slovanskem jeziku — v katerih je bil napovedan za nedeljo, 1. t. m. zbor „katoliškega društva“, in kateri so bili visoko prilepljeni, so dali novosvobodnjaški kulturci skor vse prav ostudno pomazati. — Bili so tudi po mnogih mestih prilepljeni listki z napisom: „M-a alla società cattolica.“ — To je ovet omike in svobode!

Borani odbor je vsled razžaljenja g. Bassi-a priobčil razglas, v katerem opominja vse, ki borsko obiskujejo, naj bi se spodobno okužali. — Še bolj bi bilo da bi kalivcem miru in sramotivcem kupčijakega stanu prepovedali tje hoditi.

Krakovska zadeva je tudi v Trstu ljubeznjivi drhali možgane sogrela. 29. jul. se je zbralo na trgu za drva pod stopnicami, ki držijo h kapucinom na Montucco, kakih 100 oseb, ki so se začele ustiti s slavnoznano kulturo „Smrt muhim!“ Clori k samostanu pa vendar niso šli; bali so se znabiti, da ne bi jih babe lučale, kakor lani. Sicer pa so bili postavljeni blizo samostana tudi policijski vojaki. In tako je zlezel junakom pogum v hlače.

1. Zor a mislijo neki res predstaviti v Breguico. Tako „Oss. Tr.“ „Cittadino“ bo zdaj zadovoljen.

Nova, čudna predrznost! 2. t. m. so prišli 4 mladenči v neko tobakarnico, kjer so prodajajo tudi časniki. Eden vpraša, ali se prodajajo tudi slovenski časniki. Odgovori se mu, da. Na to odvrne: „Spominjajte se, da jih v prihodnje ne bote več prodajali.“ „Naj policija je to dovolila,“ pravi prodajavec. „Policija ne ukaže nič, mi ukažemo.“ — Ste jih slišali frkovec Tržaško?! — Menda nikjer na svetu se svoboda tako z nogami ne tepta, kakor v Trstu.

— Srčnost večja! En okoličan Tržaški, stražnik okoličnega bataljona na Greti, je vadjal, da se upa iti v uniformi (v obleki okoličnega bataljona) v mesto. Bil je vvinjen in je šel, uboga žena njegova za njim (bala se je namreč, da ga meščani pobijejo.) Ko ga ljudje v mestu zagledajo, začnejo žvižgati in zabavljati in zbirati se krog njega. Policija ga je spravila pod streho, da se je streznil. — Vinum facit rusticum — optime de patria sentimentem!

— „Primorec“ ni nič kaj srečen, kar je nekaj časa. Imel se je začeti z II. polletjem izdajati „Slovenski Primorec“, kakor lani; a to izdajanje je ustavljeno, češ, da „Primorec“ in „Slov. Primorec“ sta le eno in isto časniško podvzetje, in torej kaveiji podvrženo. Vsled tega je imel menda še nadalje izhajati „Primorec“ sam, kakor letos prvega pol leta, policija pa je poslednji list (od 1. t. m.) prepovedala, ker ni izdajatelj še kaveije položil.

Iz Zadra. Med mornarji italijanske vojne ladijo „Mozambano“, ki je prišla 30. jul. v ladjostajo Šibenško (v Dalmaciji), in ondašnjimi kmeti je bila v saboto večer krvava tepežnja; 17 mornarjev in nekteri kmetje so ranjeni. Kaj je bilo vzrok tepežnji, ni še znano. Vojni parnik Mozambano je brž drugi dan zjutraj Šibenik zapustil. — Važna je ta stvar za to, ker zna zaradi tega nastati kako mrzenje med Avstrijo in Italijo.

Delegaciji.

Med delegacijo dunajsko in ogersko je razpor gotov; ta zadeva *dohodnino* (Einkommensteuer), ki jo družba Lloydova odrajuje vladi; ogerska delegacija tirja (in ne bo odjenjala) 30 o stotkov v ogerski žep. — Drug razpor pa bo med delegacijo in vojnim ministrom Kuhnem, kateri zahteva, da se tudi višim oficirjem *ponikša* plača, delegacijo pa je volja jo povikšati le do majorja in ne više; minister hoče službo pustiti, ako se mu ne dovoli, česar želi. —

Deželni zbori se imajo začeti 20. prihodnj. meseca

in končati 15. oktobra. 25. oktobra se začne spet državni zbor.

Domači novičar.

V Gorici 5. avgusta.

(Ena petarda) je počila v saboto, 31. jul., ob 8³⁰ zvečer pred farno cerkvijo sv. Ignacija na Travniku. — Kakor se v Gorici že dalj časa niti za bombe same, nihče več ne znači — ker se nam zdi to enaka igrača, kakor kedar se otroci s pušnimi kopicami igrajo — tako tudi ne za njih pomen in namen, bilo bi dobro ko bi naši umetni oganjatelji v prihodnje pri vsaki petardi kak listek s posvetilnim napisom pustili, da bodo ljudje vedeli, kaj ali koga da slavi. 31. jul. je bil sv. Ignaci; so hoteli mar njega počastiti? ali njegove vojake (jezuite)? ali cesarske vojake v bližnji kosarni? ali so hoteli le pokazati svoj junaški pogum policiji?

(† G. fajmošter v Volčah), prč. gosp. Andraž Petercel, je 28. jul. umrl. — Fara je razpisana do 10. septembra. — Za administratorja je imenovan prč. G. dr. Jož Gabarjevič.

(Za šolsko sostavovstvo okraja Goriškega) je izvolila skupščina učiteljev pretekli ponedeljek za družega svojega zastopnika učitelja na c. k. vadnici (normalki) v Gorici, g. Val. Kumarja, edinoglasno.

(Predelstvo železnice) zdaj prav pridno merijo. Med Trbičem in Gorico ima čez moč opraviti 40 ipženirjev pod vodstvom ministerstvenega komisarja gosp. F. Loonhardt a, kateri ima svoj uradni sedež za zdaj v Bovecu. Konec tega meseca vzamejo na pomoč še 40 izšolanih tehnikarjev. To dni je pohodil črto med Rabeljnom in Bovecem g. viši nadzornik od glavnega železniškega nadzorstva na Dunaji, g. Hofman. Ta Predelski kos je nar težji. Pri Logu, kjer se pride iz prodora (tunela), misli izpeljati g. II. neko posebno umetno delo, tako da ne bo po tem treba težavnih del (po dosedanjih načrtih) ob Koritnici in tudi ne čez toliko potokov mostov narejati. Po nar. novejšem načrtu bi imela biti črta precej krajša. Sploh se po novem merjenji na mnogih krajih od poprejšnjega načrta odstopa.

(Iz Tomina) se poroča, da se je 25. t. m. pred ondašnjo zemljiščno-odvezno komisijo dognal prevažen porazumek zaradi državnega gozda „Tominska.“ Cesarski črta je prepustil ta gozd za 15000 gold. občinam in 21 zasebnikom, ki so si ga lastili. Teklo je zavoljo tega gozda nič manj ko 24 pravd, ktere so zdaj z enim mahom poravnane.

(G. Jernej Stepančič), naš rojak, je postal prisednik kr. Banskega stola v Zagrebu in bo opravljal ob enem službo višega državnega pravdnika.

Postava od 24. maja 1869,

kako naj se uravná zemljiški (gruntni) davek.

Oddelek III.

(Dalje.)

§. 23. Okrajni popis.

Poročevalec ima od okraja, po tem ko ga prehodi, popis napraviti.

V tem popisu morajo biti posebno te-le reči: Izkaz, ktere občine in ktere samostojne grajščine (ki niso v zvezi z nobeno občino), so v okraju, po abecednem redu.

Obrazec I.

Okraja dotičnega lega, velikost, meje, površje, kakošna je sploh, podnebje, zemlja, kakošna je sploh, razna rodovitnost po tem ali onem obdelovanjskem redu, naprave za osuševanje in namakanje; dreneže, ceste in pota, to, kako je s prodajanjem kmetijskih in gozdar-
skih pridelkov; prebivalstvo, prirodni pridelki vseh treh redov; to, kako je zemlja razdeljena, kako se kmetuje, po čem se spečujejo zemljišča, če se prodajajo ali v zakup (štant, arenda) dajo z ozirom na poprešnji kup večih, srednjih in manjših posestev, celih kmetij ali posameznih zemljišč ali parcel od zadnjih 15 let, in, kolikor je mogoče, naj se pové, kaj je kup delalo; kup ali cena lesa ali drv na porobku (rastlin) po doljno-avstrijskem sežnju 30“ dolžine trdih in mehkih drv; potem vinski kup; povprečni kup tiste robe (materi-

jala) in tistih prirodnih reči ali pridelkov, ki jih je sploh za obdelovanje treba, iz omenjene 15 letne dobe (§. 22.), in sicer za poslednje le todaj, če se za nje ni že kup postavil pri pridelkih.

§. 24. Pregled okrajnega popisa in cenilnih pomočkov.

Okrajna komisija naj prejete pomočke (§. 22.), okrajni popis (§. 23.), in vse druge pomagane reči, ki jih ima, na tanko pregleda, naj — če je treba — iz tega namena popred okraj prehoči, ter vse te pomočke, kakor je primerno, nadopolni ali popravi.

Po tem naj za daljni pomoček postavi za vsak pridelok in za vsak potrošni predmet vsakega vrstilnega odseka pravilni (normalni) kup.

Za les in drva se lahko postavi več kupov (cen), pa vendar le toliko, kolikor jih je neogibno potreba.

Pri postavljanju pravitnega kupa naj bo za podlogo poprečni kup tistih 15 let, ki so pretekla pred letom, ktereja je cenitev, po tem ko se pet naj dražjih let odbije. Doba, po kateri se poprečni kup napravi, mora za vse dežele ena in ista biti.

Za poprečni kup naj se vzame:

- a) pri poglavitnih žitih kup iz tržnih krajev, po kterih se kup ravna,
- b) pri kmetijskih vmesnih (stranskih) pridelkih, pri vlnu in potrošni robi (trošilnih stvarih) pozvedeni krajni (lokalni) kup v vrstilnem odseku,
- c) pri delavcih dnina (na dnevno plačilo) v vrstilnem odseku potem, kar se določuje v §. 22., odstavku 3.

Na razloček med navadnim in posebno spretnost potrebujočim, po tem med lahkim in težkim delom naj se primerno gleda.

§. 25. Načrt vrstilne tarife.

Obrazec II.

Okrajno cenilno komisijo predsednik dá najpred vrstilno tarifo načrtati, in sicer posebej po komisijakem poročevalcu in posebej spet po odboru, ki ga komisija iz svoje srede izbere. Ta dva načrta, ki se morata z razlogi utrditi, naj okrajna cenilna komisija na tanko pretrca in naj po tem domoujeto tarifo napravi.

Pri napravljanju vrstilne tarife naj se srednji čisti prinos za dol. av. oral vsake podobrotne vrste posameznih obdelovanjskih redov ustanavlja z okroglo številko po tabeli v obrazcu III. priloženi.

Obrazec III.

Če pade čisti prinos, ki ga komisija najde, med dve stopnji v vrstilni tabeli (obrazec III.) vmes, naj se cena ustanovi po bližnji višji ali bližnji nižji stopnji, kakor se najdeni čisti prinos eni ali drugi bolj bliža.

§. 26. Kako se potrjujejo cene.

Ako se preiskuje, ali so cene pravne ali ne, s primerjanjem k kupščinam in zakupščinam (štantninam), tukrat naj se pomni, da so ti pomočki samo za podporo pri prerajtovanju, in da se misli le navadna kupna in zakupna vrednost, to je tiste zastran tega nahrano kupščine, in zakupščine, kakor jih kupec ali zakupnik (štantnik), ki je z navadnim obdelovalnim kapitalom založen, po navadi plača za oral srednje zemlje dotičnih dobrotnih vrst in obdelovanjskih redov z upanjem, da obresti, ki so v deželi navadne, od kupščine ali zakupščine iz nje dobi.

Navadna obrest v deželi je tista, ktero v kakem okraju za zemljišče dani denar po skušnji za res nese.

(Dalje prih.)

Nova zaloga naj boljših vin

je v Matrovičevi hiši v italijanskem predmestji (nasproti kapucinskemu vrtu) b. štev. 4. Prodajajo se vina na debelo in na vedro (čemer).

Franc Venturini

Borsni kurs 4. avgusta Mettall. 63:—; narodno posojilo 72:35; London 124:20; adžjo srebra 121:—; cekini 5:89¹/₁₀.

V Gradcu 31j7. 17. 59. 4. 56. 65; na Dunaji 31j7. 33. 76. 89. 14. 27.

Žitna cena v Gorici: Pšenica nova po 2 gld. 30 kr.; do —; (goriški kuzmanik); turšica 1:45 do —; turšica bela 1:40; ječmen, delan 2:85 do —; nedelan uot —; fižol 2:— do —; ajda 1:30; oves 1:20.